

persbericht

van het EU-drugsagentschap in Lissabon

Nr.14/2001 – 20 november 2001
EMBARGO 11H00 (Brussel) 20/11/2001

Jaarverslag over drugsproblematiek in de EU:
Speciaal overzicht van de hoofdtendensen

DRUGS STELLEN EUROPA NOG ALTIJD VOOR EEN PROBLEEM

...duidelijke Europese tendens van reactief naar proactief beleid

Vandaag wordt het *Jaarverslag over de stand van de drugsproblematiek in de Europese Unie* van het in Lissabon gevestigde drugsagentschap EWDD gepubliceerd. Het belicht de huidige tendensen in de drugs wereld in de EU en de sociale, wettelijke en politieke respons. Hoofdpunten worden hieronder besproken. Afzonderlijke persberichten zijn gericht op **Cocaine, besmettelijke ziekten en synthetische drugs** en het drugsprobleem in **Midden- en Oost-Europa**.

Het EWDD stelt dat drugs Europa nog altijd voor een probleem stelt. Er bestaat echter een 'zichtbare tendens in de hele EU naar een krachtiger en beter drugsbeleid met een verschuiving van reactief naar proactief beleid'.

CANNABIS WORDT NOG ALTIJD HET MEEST UITGEPROBEERD IN DE EU

Cannabis blijft de illegale drug die het meest in alle EU-lidstaten wordt gebruikt, zowel in termen van prevalentie als recent gebruik (in het afgelopen jaar). Van de 15- tot 64-jarigen heeft ongeveer 10% in **Finland** tot 20 à 25% in **Denemarken, Spanje, Frankrijk, Ierland, Nederland** en het **VK** ooit cannabis gebruikt. Tot 9% van deze leeftijdsgroep zou recentelijk cannabis hebben geconsumeerd, terwijl dit percentage voor andere illegale middelen zelden meer dan 1% bedraagt.

Cannabis wordt meer onder jongvolwassenen gebruikt (15 tot 34 jaar). In **Finland** en **Zweden** heeft zo'n 15% in deze categorie ervaring met deze drug en in **Denemarken, Spanje, Frankrijk, Ierland, Nederland** en het **VK** 28 tot 40%.

Van de 15- en 16-jarigen heeft 8% in **Portugal** en **Zweden** tot 35% in **Frankrijk** en het **VK** ervaring met cannabis(!). In **Griekenland** en **Zweden** is de ervaring met inhaleren (vluchtige substanties) groter dan, of gelijk aan het cannabisgebruik in deze groep.

TOT 4% PROBEERT AMFETAMINES EN ECSTASY

Over het algemeen kan worden gesteld dat 4% van de volwassenen in de EU geëxperimenteerd heeft met amfetamines. Dit percentage ligt in het **VK** echter dichterbij de 10%. De cijfers zijn min of meer gelijk voor ecstasy.

6% van de 15- tot 34-jarigen heeft wel eens amfetamines, ecstasy en cocaïne geprobeerd. In het **VK** liggen de percentages voor amfetamines en ecstasy echter rond 16, respectievelijk 8%. Uit schoolverslagen blijkt dat 8% van de 15- en 16-jarigen ervaring heeft met amfetamines, en 5% met

ecstasy ⁽¹⁾. In de **EU** maakt men zich steeds meer zorgen over de langetermijneffecten van ecstasy. Toename van cocaïnegebruik in bepaalde kringen in enkele landen wordt ook nauwlettend in het oog gehouden (zie het speciale persbericht over cocaïne, besmettelijke ziekten en synthetische drugs).

In slechts enkele gevallen is ecstasy de belangrijkste drug voor degenen die in behandeling zijn; het hoogste percentage vindt men in **Ierland** (8,9%). Er zijn grote verschillen in cijfers voor de behandeling van amfetaminegebruikers: de hoogste percentages vindt men in **Finland** (39%), **Zweden** (17%) en **België** (15%).

HEROÏNEGEBRUIK GERING, MAAR VEROORZAAKT WEL GROTE PROBLEMEN

Minder dan één op de 100 volwassenen is heroïnegebruiker – maar zij veroorzaken wel de meeste drugsgerelateerde problemen op het gebied van criminaliteit, besmettelijke ziekten en overdoses (zie het persbericht over cocaïne, besmettelijke ziekten en synthetische drugs).

Uit nieuwe gegevens zou blijken dat het heroïnegebruik in enkele landen toeneemt – **Griekenland, Luxemburg, Finland, Zweden** en het **VK** – maar dat het in andere landen stabiel blijft, zoals in **Duitsland, Nederland** en **Oostenrijk**. Ondanks enkele lokale stijgingen zou het heroïnegebruik in **Spanje** en **Frankrijk** nog altijd afnemen.

VERANDERINGEN IN PROBLEMATISCH DRUGSGEBRUIK EN VRAAG NAAR BEHANDELING

Problematisch drugsgebruik lijkt het meest voor te komen in **Italië, Luxemburg, Portugal** en het **VK**: vijf tot acht op de duizend mensen in de leeftijdsgroep van 15 tot 64 jaar heeft hiermee te kampen. **Duitsland** en **Nederland** bevinden zich onderaan met twee tot drie op de duizend. In de meeste landen neemt het spuiten van drugs af, in **Ierland** is echter het omgekeerde het geval. **Ierse** drugsverslaafden kunnen dus meer risico lopen op drugsgerelateerde infecties en overdoses. Schattingen van problematisch drugsgebruik zijn niet gemakkelijk te vergelijken en zijn nog steeds niet accuraat genoeg, hetgeen de identificatie van trends bemoeilijkt.

Opiaten, met name heroïne, zijn nog altijd de belangrijkste drugs voor de helft tot drie kwart van degenen die zich in de **EU** voor behandeling aanmelden. Er bestaat echter een tendens naar minder nieuwe cliënten die een behandeling wegens heroïneverslaving aanvragen; meer mensen lijken te worstelen met cannabis- en cocaïneproblemen.

Degenen die met een behandeling beginnen zijn vaak mannen, wier gemiddelde leeftijd 29 jaar is. Vrouwen zijn vaak jonger. Het man/vrouwverschil is groter in het zuiden van de **EU** (86/14 in **Italië**, 85/15 in **Spanje** en 84/16 in **Griekenland** en **Portugal**) en evenwichtiger in het noorden – 70/30 in **Ierland** en 72/28 in **Zweden**. In het rapport wordt opgemerkt dat de sociale positie (onderwijsniveau en werkgelegenheid) van cliënten die om behandeling vragen, lijkt te verslechteren.

STERFTE TEN GEVOLGE VAN DRUGSGEBRUIK STABIEL

Het aantal drugsdoden als gevolg van een overdosis of acute vergiftiging lijkt zich in de afgelopen jaren in de hele **EU** te stabiliseren op 7 000 tot 8 000 per jaar, hoewel de tendensen per land kunnen verschillen. De redenen hiervan kunnen zijn een stabilisering van problematische drugsgebruikers, een afname van riskant gedrag, meer substitutietherapieën en betere medische bijstand. Het jaarlijks aantal sterfgevallen in de **EU**, met 376 miljoen inwoners, is grosso modo de helft van het aantal in de **VS**, met een veel geringere bevolking van 270 miljoen; bij dergelijke vergelijkingen is echter voorzichtigheid geboden.

Bij dergelijke sterfgevallen zijn vaak andere middelen naast heroïne gebruikt. Acuut overlijden door cocaïne, amfetamines of ecstasy zonder opiaten lijkt echter in Europa niet frequent te zijn. Gebruikers van opiaten hebben een 20 tot 30 maal hoger sterftecijfer dan hun leeftijdgenoten. In enkele landen neemt het aantal drugsdoden af, wat deels is te danken aan een geringer aantal sterfgevallen door aids.

ARRESTATIES EN DRUGSSMOKKEL IN DE EU

In de afgelopen drie jaar is het aantal arrestaties in verband met drugszaken in de meeste EU-lidstaten toegenomen. De grootste stijging deed zich voor in **Griekenland, Ierland** en **Portugal**. In 1999 waren **België** en het **VK** de enige landen waar minder arrestaties in verband met drugs hebben plaatsgevonden.

De meeste overtredingen en misdrijven hielden verband met gebruik of bezit voor gebruik van drugs, behalve in **Spanje, Italië** en **Nederland**, waar het vooral om handel of smokkel ging. Evenals voorheen meldt **Luxemburg** de meeste arrestaties wegens drugsgebruik en -smokkel.

CANNABIS NOG ALTIJD HET MEEST IN BESLAG GENOMEN MIDDEL

In iedere EU-lidstaat wordt cannabis het meeste in beslag genomen, behalve in **Portugal** waar het vooral om heroïne gaat. Daarna volgen in **Finland** en **Zweden** de amfetamines. Het **VK** neemt het grootste deel van de in de EU in beslag genomen amfetamines, ecstasy en LSD voor zijn rekening.

In 1999 is ruim zeven ton heroïne in de EU in beslag genomen – waarvan een derde in het **VK**. Een significante daling van de hoeveelheid geconfisqueerde heroïne werd waargenomen in **Griekenland, Frankrijk, Ierland, Nederland** en **Oostenrijk**, maar in **Spanje** en **Italië** was sprake van een flinke toename. De confiscatie van ecstasy nam in alle lidstaten in 1999 toe, behalve in **België** en **Luxemburg**. Sinds 1997 nam de in beslag genomen hoeveelheid in de hele EU toe, met uitzondering van **Ierland** en **Oostenrijk**. Vooral in **Duitsland, Griekenland, Portugal, Finland, Zweden** en het **VK** is sprake van een sterke toename.

In **Spanje** wordt nog altijd de meeste cocaïne in beslag genomen. De totale confiscatie van cocaïne is sinds midden jaren tachtig in de hele EU gestaag toegenomen, maar lijkt zich in 1999 te hebben gestabiliseerd. Inbeslagneming van LSD is in de EU minder gebruikelijk. In 1999 daalde de hoeveelheid overal behalve in **Griekenland, Oostenrijk, Portugal** en het **VK**.

MEER GERICHTE RESPONS

Drugspreventie op school heeft in alle lidstaten de hoogste prioriteit. Groepsgewijze aanpak heeft de voorkeur, hoewel dit moeilijk is te verwezenlijken. Het verslag meldt dat steeds meer wordt aanvaard dat leerlingen en studenten *daadwerkelijk* drugs gebruiken. Dit werd vroeger in meestal ontkend aangezien scholen bang waren voor prestigeverlies.

De vraag naar substitutietherapieën is nog altijd in veel landen groot, bijvoorbeeld onder zwangere vrouwen. Buprenorfine wordt in een aantal landen boven methadon verkozen omdat dit middel minder neonatale problemen veroorzaakt. Heroïne blijft selectief voorgeschreven aan verslaafden in het **VK**; in **Nederland** wordt hiermee geëxperimenteerd en dat zal in **Duitsland** binnenkort ook gebeuren. In het rapport wordt gesteld dat tekenen erop wijzen dat dit effectief is voor zeer zware drugsverslaafden aangezien zij minder misdrijven begaan, hun gezondheid verbetert en zij zich sociaal beter integreren. Drugsvrije doelstellingen blijven de behandeling in **Griekenland, Finland, Noorwegen** en **Zweden** domineren.

Het ter plaatse testen van pillen – vooral van synthetische drugs – in clubs of tijdens dansavonden vindt in **Spanje, Nederland** en **Oostenrijk** plaats. Een EWDD-onderzoek geeft aan dat dit een doeltreffende waarschuwing kan vormen voor onverwachte en gevaarlijke gevolgen van “dansdrugs”. Training van personeel van nachtclubs, afkickfaciliteiten en interactieve websites zijn ook voorbeelden van nieuwe manieren die schade en letsel beperken binnen de EU.

Drugsgebruikers in gevangenis blijven een groot probleem. In sommige lidstaten meldt meer dan de helft van de gevangenen ooit illegale drugs te hebben gebruikt. Problematische en/of intraveneuze drugsgebruikers kunnen soms wel de helft van de gevangenisbevolking uitmaken. Geraamd wordt dat ten minste 180 000 en wellicht tot 600 000 drugsgebruikers jaarlijks enige tijd in Europese gevangenis doorbrengen. Uit een recent EWDD-rapport blijken er grote lacunes in de

hele **EU** en per gevangenis te zijn op het gebied van drugspreventie, behandeling en verzorging van drugsgebruikers.

VERSHUIVING NAAR PROACTIEVERE MAATREGELEN

De **voorzitter van het drugsagentschap, Mike Trace (VK)**, stelt dat dit "rapport een zichtbare tendens in de hele **EU** naar een krachtiger en beter drugsbeleid belicht, met een verschuiving van reactief naar proactief beleid". Naar zijn mening betekent "het actieplan inzake drugsbestrijding (2000–2004) met zijn zes doelstellingen op communautair niveau een grote stap voorwaarts in de campagne tegen drugs en blijkt hieruit de grote betrokkenheid van de **lidstaten**". Het roept de landen op nationale coördinatiemechanismen op te zetten of te versterken om het drugsprobleem allesomvattend, multidisciplinair, geïntegreerd en evenwichtig aan te pakken.

In de afgelopen twee jaar hebben zeven **lidstaten** een of andere vorm van strategie of plan vastgesteld of beleidsverklaring over hun plannen gepubliceerd.

Volgens de **directeur van het drugsagentschap, Georges Estievenart**, vergen de drugsproblemen met hun vele facetten ook een veelzijdige respons binnen een gecoördineerde strategie voor de lange termijn. Hij vindt het bemoedigend dat zoveel **lidstaten** samenwerken in een door de **EU** geboden kader. Hij voegt hieraan toe dat wetenschappelijke beoordeling en evaluatie van wezenlijk belang zijn als wij het probleem onder controle willen houden... 'en wij hopen dat probleem te kunnen verminderen'. De rol van het **EWDD** wordt van nog groter belang naarmate de hoeveelheid gegevens op dit terrein snel blijft toenemen, zoals ook de vraag van beleidsmakers naar heldere en duidelijke analyses sterk stijgt.

Dit jaar is de kwaliteit en vergelijkbaarheid van door de **lidstaten** geproduceerde gegevens aanzienlijk verbeterd, aldus **Estievenart**. Om deze vooruitgang te schragen worden nu vijf epidemiologische indicatoren – standaards waarmee de **EU**-lidstaten de mate en effecten van drugsgebruik en de consequenties ervan op geharmoniseerde wijze kunnen meten – onder het toezicht van het agentschap in de hele **EU** geïmplementeerd.

Informatie voor de redactie:

(¹) Cijfers uit het ESPAD-onderzoek (ESPAD: European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs).

Dit jaar biedt het EWDD u een speciale website: **Jaarverslag 2001 on line** op het volgende adres <http://annualreport.emcdda.org> of <http://emcdda.kpnqwest.pt>. Deze site bevat (laadbare) PDF-bestanden van het verslag, dit persbericht en andere persberichten in 12 talen (de 11 **EU**-talen en het Noors).

Contact: Kathy Robertson, Europees Waarnemingscentrum voor Drugs en Drugsverslaving
(EWDD), Rua da Cruz de Santa Apolónia 23-25, PT-1149-045 Lissabon, Portugal.

Tel: ++ 351 21 811 3000 • Fax: ++ 351 21 813 1711

2001 Annual report online: <http://annualreport.emcdda.org> of <http://emcdda.kpnqwest.pt>